

מכתב

שיעון חזק היומי בדרך קצרה

לע"נ הגאון ר' דוד יצחק בר' מרדכי ליב מן זצוק"ל הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 97 פרשת בהעלותך תשע"ד

ראש השנה כט-לה

דף כט ר' זירא אמר למשרתו שיכוון כשהוא תוקע עבורו, ורואים שלדעתו המשמיע צריך לכוון, ולכאורה יש להוכיח ממי שעבר אחרי ביהכנס"ו או שביתו סמוך לביהכנס"ו ושמע שופר או מגילה, אם כיוון לבו יצא, ואם לא לא יצא, ולכאורה גם אם כיוון הרי המשמיע לא התכוון עבורו, ויש לומר שמדובר בשליח ציבור שדעתו להוציא את כל השומעים, ולכאורה יש להוכיח מהברייתא שאומרת שאם התכוון השומע ולא המשמיע או שהתכוון המשמיע ולא השומע לא יצא, עד שיחזונו השומע והמשמיע, ולכאורה הם שרים שהשומע שומע לעצמו וכן המשמיע וכתוב שלא יצא, ויש לומר שנחלקו בה תנאים, שכתוב בברייתא, ששמע שומע לעצמו ומשמיע משמיע לפי דרכו, ור' יוסי אומר שזה דוקא בש"ץ אך יחיד אינו יוצא עד שיחזונו השומע והמשמיע.

משנה כתוב בפסוק והיה כאשר ירים משה את ידו וגבר ישראל, וכי ידיו של משה עושות או שוברות את המלחמה, אלא מלמד שאם היו ישראל מסתכלים למעלה ומשעבדים לבם לאביהם שבשמים הם מתגברים, ואם לא הם נופלים, וכן בפסוק עשה לך שרף ושים אותו על נס והיה כל הנשקך ורואה אותו חזי, וכי הנחש ממת או מחיה, אלא מלמד שאם היו ישראל מסתכלים למעלה ומשעבדים את לבם לאביהם שבשמים הם מתרפאים, ואם לא הם נימוקים. חזי שוטה וקטן לא מינו ואנדרוגינס מוציא את הרבים ידיו חובטן, והכלל הוא שמי שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא רבים ידיו חובטן. **גמרא** הכל חייבים בתקיעת שופר כהנים לויים וישראלים גרים ועבדים ומשחררים טומטום ואנדרוגינס ומי שחציו עבד וחציו בן חורין אך טומטום אינו מוציא אפילו את מינו ואנדרוגינס מוציא את מינו ולא את מי שאינו מינו, חציו עבד וחציו בן חורין אינו מוציא אפילו את מינו. החידוש בכהנים שלא נאמר שכתוב יום תרועה יהיה לכם רק מי שיש לו תקיעה ויום אחד חייב, ולכהנים יש תקיעה כל יום, שכתוב ותקעתם בתרועות וכל עולותיכם, א"כ לא יתחייבו בתקיעת של ר"ה, ויש לדחות הפסוק בקרבן מדבר בתרועות, ויב"ט, א"כ לא יתחייבו בתקיעה של שופר, ויש לומר שהיינו אומרים שהשופר הוא היובל לר"ה בתקיעות וברכות, וכהנים אינם במצוות היובל, שהרי כהנים ולויים מוכרים לעולם וגואלים לעולם, א"כ יהיו פטורים גם במצוות ר"ה, קמ"ל שחייבים.

רב הונא אומר שחציו עבד וחציו בן חורין מוציא עצמו, ואמר לו ר"נ שכמו שאינו מוציא אתה שצד עבדות שלו אינו מוציא צד בן חורין, א"כ גם לא יוציא את עצמו שצד עבדות שלו לא יוציא את הצד בן חורין שלו, וכן שנו בברייתא שחציו עבד וחציו בן חורין אינו מוציא אף את עצמו.

אהבה בן ר' זירא אומר שכל הברכות אף שיצא בהם יכול להוציא אחרים, אך ברכת הלחם והיין אם לא יצא מוציא, ואם יצא אינו מוציא **עמוד ב'** ורובא הסתפק בברכת הלחם של מצה וברכת היין של קידוש אם יכול להוציא גם אם יצא, כיון שהם חובה, או שהברכה עצמה אינה חובה, ויש להוכיח מדברי רב אשי שכשהיה אצל רב פפי היה מקדש להם, וכשהגיע הארסי מהשדה קירש לו שוב.

לא יכרך לאורחים על פרוסה אם אינו אוכל עמם, אך יכול להוציא בניו ובני ביתו כדי לחנכם במצוות, ובהלל ומגילה אף אם יצא מוציא.

פרק יום טוב

משנה ר"ה שחל בשבת תוקעים רק במקדש, וכשחבר ביהמ"ק רבן יוחנן בן זכאי תיקן שיתקע בכל מקום שיש בו ב"ד, ור"א אומר שרבן יוחנן תיקן רק ביבנה, ואמרו לו שהוא תיקן בכל מקום שיש בו ב"ד, ועוד היתה ירושלים תוקעת על יבנה שבירושלים תוקעים בכל עזי הרואה ושמעתי קרובה ויכולה לבא אך ביבנה תוקעים רק בב"ד. **גמרא** ר' לוי בר חלמאי אומר שרבן חמא רב חנינא שיקדש את התקיעה בשבת שכתוב פסוק אחד שבתון וזכרון תרועה ובפסוק אחר כתוב יום תרועה יהיה לכם, א"כ בחול תוקעים ובשבת זה רק זכרון תרועה, ורובא דוחה שאם מדאורייתא לא תוקעים בשבת א"כ גם במקדש לא יתקעו, ועוד שזה לא מלאכה שצריך פסוק למעט, ששנו אצל שמואל כל מלאכה עבודה לא תעשו ובה הוציא תקיעת שופר ורדיית הפת שזה חממה ולא מלאכה, ורובא אומר שמדאורייתא מותר לתקוע ורבנן גזרו כדברי רבה שהכל חייבים בשופר אך לא כולם בקיאים בכך, וגזרו שיטול השופר בידו ועיבוינו ד"א ברה"ר' ולכתב למגורו אצל בני זה הטעם שלא נוטלים לולב בשבת ולא קוראים מגילה בשבת.

פעם כשהלל ר"ה בשבת התכנסו כל הערים ליבנה, אמר רבן יוחנן בן זכאי לבני בתירה נתקע אמרו לו נדון, אמר להם נתקע ואחר כך נדון, ואחר כך כשרצו לדון אמר רבן יוחנן כבר נשמעה קרן ביבנה, ולא משיבים לאחר מעשה.

לכאורה חמישים שאמרו לר"א הם כרעת ת"ק, ויש לומר שיש נ"מ בב"ד שמתכנסים באקראי שלת"ק תוקעים, ולתנא שאמרו לו לא תוקעים אלא בקבוע.

דף לר הווא אומר שתוקעים עם ב"ד, ובפשוטו כוונתו שתוקעים בפני ב"ד, ושלא בפניהם לא תוקעים, ורובא שואל שכתוב במשנה ועוד זאת ירושלים היתה יתירה, ואם כפשוטו יש לכתוב זאת, אלא הוונתו שבירושלים תוקעים עם יתירים וביבנה לא, אך זה לא נכון שהרי רב יצחק בר יוסף אומר שכשסיים הש"ץ לתקוע ביבנה לא יכל אדם לשמוע קול אוזונו בגלל קול תקיעת היחידים, אלא שבירושלים תקעו בין בזמן ב"ד בין שלא בזמן ב"ד, ואילו בתקיעת רבן יוחנן ב"ד אף שלא בפניהם, ויש לדחות שבירושלים תקעו גם שלא בפני ב"ד, וביבנה רק בפני ב"ד, ויש ששנו את דברי רב הונא על הפסוק ביום הכיפורים תעבירו שופר בכל ארצכם שכל יחיד חייב לתקוע, ואמר רב הונא עם ב"ד, ולכאורה הכוונה בזמן ב"ד, ושלא בזמן ב"ד פטור, ורובא מקשה מברייתא שתקיעת ר"ה יובל דוחה שבת, בגבולין איש וביתו, ואין הפשת איש ואשתו שהרי שופר זה מצות עשה שהזמן גרמא ונשים פטורות, אלא הכוונה איש בביתו אפילו שלא בזמן ב"ד, ויש לדחות שכיוונה בזמן ב"ד, ורב ששת מקשה מברייתא ששונה היובל לר"ה לתקיעה ולברכות, אך ביובל תוקעים בין בב"ד שיקדשו בו החודש בין בב"ד שלא קידשו בו החודש, וכל יחיד חייב לתקוע ובר"ה לא תקעו אלא בב"ד שיקדשו בו החודש ואין כל יחיד חייב לתקוע, ואין הכוונה שביובל תקעו גם יחידים ואילו בר"ה תקעו רק בב"ד, שהרי רב יצחק בר יוסף אומר שאחר שסיים הש"ץ ביבנה לתקוע לא שמע אדם קול אנו מקול התוקעים היחידים, אלא שביובל תקעו בין בזמן ב"ד בין שלא בזמן ב"ד, ובר"ה תקעו רק בזמן ב"ד, אך בפני ב"ד, ובר"ה רק בפני ב"ד, וכן אמר רב חייא בר גמדיא בשם ר' יוסי בן שאול בשם רבי שתוקעין רק כל זמן שב"ד יושבים, ור' זירא הסתפק במקדש שנעזרו לעמוד ורעיון לא עמדו, האם צריך ב"ד יושבים, א"כ הם רעיון יושבים, או שצריך זמן ב"ד לעמוד כבר לא זמן ב"ד.

כתוב במשנה רואה ילמט יושבת בנהל, שומעת, למעט יושבת בראש אף קרובה למעט היושבת בתחתון, ויכולה לבא ממעט כשמפסיק לה נהר.

משנה במקדש הלולב ניטל ל' ימים, וכשחבר ביהמ"ק תיקן רבן יוחנן בן זכאי שגם במדינה נוטלים לולב ל' ימים זכר למקדש, ועוד תיקן רבן יוחנן שיום הנפת העומר אסור כולו בחדש. **גמרא** המקור שעושים זכר למקדש, שכתוב כי אעלה ארוכה לך וממכתך ארפאך נאם ה' כי נדחה קראו לך ציון היא דורש אין לה מוכח שיש לדרושה.

התקנה שאסור כל יום העומר, שכשיבנה המקדש יאמרו שנה שעברה אכלנו חרש בבוקר עכשיו גם נאכל חרש, אך באמת כשאין עומר האיר מורה מתיר, וכשיש עומר רק העומר מתיר, ולכאורה אם נבנה ביהמ"ק בט"ז ניסן א"כ כבר התיר האיר מורה, ואם נבנה בט"ו מותר כבר בחצות, שכתוב במשנה שהרוקיים מותרים מחצות והאלה שב"ד לא מתעצלים בו, ויש לומר שנבנה בט"ו סמוך לשקיעה או בלילה, **עמוד ב'** ר"נ בר יצחק אומר שרבן יוחנן סבר כר' יהודה שכל יום ט"ז אסור, שכתוב עד עצם היום הזה עד יעצמו של יום, ועד הוא בכלל, ולכאורה רבן יוחנן חלק על ר' יהודה שכתוב במשנה שאחר הורבן תיקן רבן יוחנן שיום הנפת העומר אסור כולו, ואמר ר' יהודה שהוא אסור מהתורה שכתוב עד עצם היום הזה, ויש לומר שר' יהודה טעה ברבן יוחנן וחשב שאסר מדרבנן, אך באמת רבן יוחנן אסר מהתורה ומה שכתוב בתקין הכוונה שדרש והתקין.

משנה בתחילה קיבלו ערות החודש כל היום ופעם שהו העדים מלבא והיה קלקול ללויים בשיר, ותיקנו שיקבלו עדים רק עד המנחה, ואם באו אח"כ נהגו אותו היום קדושה וגם למחרת ואחר החורבן תיקן רבן יוחנן בן זכאי שיקבלו עדים כל היום. **גמרא** בבבלי הסבירו שהקלקול היה ש"ט אסור, שכתוב עד עצם היום הזה עד יעצמו של חול בתמיד של ערב, אמר ר' זירא לאהבה בנו שישינה לבניי בבל שתיקנו שיקבלו ערות בזמן שיש שהות להקריב המזידין ומוספין ונסכיהם ולומר שירה ללא שיבוש, וזה מוכן אם אמרו משהו אחר אך אם לא אמרו כלל אינו שיבוש, ויש לדחות שאם לא אומרים הוא שיבוש גדול יותר, ורב אחא בר רב הונא מקשה שכתוב בברייתא שבר"ה תמיד של שחר קרב כרגיל, ובמוסף אומר הרבינו לאלוקים עוזנו הריעו לאלוקי יעקב, ובמנחה אומר קול ה' יחיל מדבר, וכשחל ר"ה ביום ה' שממילא השירה היא הרגינה לא אמרו בשחירת הרגינה, שלא לפסול, אלא אומר הסירותי מסבל שכמו, ואם באו עדים אחר תמיד של שחר אומר הרגינה למרות שפסול הפרק, ומוכת שמספק אומר שירה של חול, ולכן כתוב שפסול אותו, אך אם לא אמרו כלל מדוע כתוב כופלו,

דף לא ויש לומר שכשחל ביום ה' כן אמר מכיון שהוא שירת היום.

ר' יהודה אמר בשם ר"ע שבראשון אמרו לה' הארץ ומלואה, ע"ש שה' קנה והקנה והוא שליט בעולמו, שכלי אמרו גדול ה' ומהולל מאד, שחילק מעשיו ומלך עליהם, בשלישי אמרו אלוקים נצב בעדת קל, וישלח ארץ בחכמתו והכין חבל לעדתו, ברביעי אמרו קל נקמות ה' ושבא חמה ולבנה ועתיד להפרע מעובדיהם, בחמישי אמרו הרגינה לאלוקים עוזנו שברא עופות ודגים לשבח לשמו, בשישי אמרו ה' מלך גאות לבש, שגמר מלאכתו ומלך עליהם, בשבת אמרו זמורו שיר ליום השבת, ליום שכולו שבת, ולר' נחמיה בשבת אמרו זמורו שיר ליום השבת ע"ש ששבת, ונתקלו בדברי רב קטינא שאמר שהעולם קיים ו' אלפי שנה, והוא חרב רק עם אחד שכתוב ונשגב ה' לבדו ביום ההוא, ולאביי ב' אלפים הוא חרב שכתוב יחינו מיומיים, ולר' נחמיה כאביי ולכן אמרו ליום השבת ע"ש השביטה.

ורב עג, במוסף אמרו פרשת האזינו בחלוקה של הזיו"ל לך, ואמר רב חני רבא שכן מחלקים גם בביהכנס"י, ור' יוחנן אומר שבמנחה של שבת אמרו אז ישיר כמוך ואז ישיר של הבאר, והסתפקו אם אומרים כולם כל שבת, או שאומרים בשבת אחד מהם ויש להוכיח שר' יוסי אמר עד שהראשונה אמרה אחת במנחה חזרו ב' א"כ כל שבת אמרו אחת.

ר' יוחנן אומר שהכנינה גלתי מ' פסוקים ורביעיים מפסוקים, וכן סנהדרין גלתי ג' גלויות מגמרא, שכינה גלתי מ' כפפורת לכרוב, שכתוב ודברתי אתה מלע הפסוקים וכתוב וירכב על כרוב ועופו, ומכרוב למפתן, שכתוב וכבוד אלוקי ישראל נעלה מעל הכרוב אשר היה עליו אל מפתן הבית, וממפתן לחצר, שכתוב וימלא הבית את המזבח והחצר מלאה את נגה כבוד ה', ומחצר למזבח, שכתוב וראיתי את ה' נצב על המזבח, וממזבח לגג, שכתוב טוב לשתב על פינת גג, ומגג לחומה, שכתוב הנה ה' נצב על חומת אנך, ומחומה לעיר, שכתוב קול ה' לעיר יקרא, ומעיר לה, שכתוב ועיל כבוד ה' מעל תוך העיר ועמדה על ההר אשר מקום לעיר, ומחר למדבר, שכתוב טוב שבת בארץ מדבר, וממדבר עלתה וישבה במקומה, שכתוב אלא אשבה אל מקומי, ור' יוחנן אומר שהשכינה התעכבה במדבר ה' חריש שישאל ישראל בתשובה ולא חזור, ואמרה תיפח עצמן שכתוב ועיני רשעים תכלינה ונמוס אבד מנהם ותקוהם מפח נפש, וסנהדרין גלתי כנגדה, מלשכת הגזית לחנות, ומחנות לירושלים, ומירושלים ליבנה, **עמוד ב'** ומיבנה לאושא, ומאושא ליבנה, ומיבנה לאושא, ומאושא לשפרעם, ומשפרעם לבית שערים, ומבית שערים לצפורי, ומצפורי לטבריה שהיתה עמוקה מכלום שכתוב ושלח את חבדי, ור"א אומר שגלו ר' גלויות שכתוב כי השח יושבי מרום קריה נשגבה ישפילנה ישפילה עד ארץ יגיענה עד עפר, ור' יוחנן אומר שעתידיים להאגל מטבריה שכתוב התנעור מעפר קומי שבי.

משנה ר' יהושע בן קרחה אומר שרבן יוחנן תיקן שאף שראש ב"ד בכל מקום העדים ילכו למקום הנדע. **גמרא** אשה אחת הוזמנה להרין לפני אימיה בנהרדעא, וכשהלך מהחזא לא הלכה אחריו, ושלה לה שמתא, אמר לו רב אשי שבמשנתנו מבואר שא"צ ללכת אחר ראש ב"ד, אמר לו אימיה שיק בעדות החודש של הצריכו שלא ימנעו מלבא, אך בעדות של הלואה עבד לוה איש מלוה.

אותו לוח הקנות של ריב"ז שכהנים לא יעלו לדוכן בסנהדרין, ו' תקנות בפרק זה וא' בפרק א', ועוד שכתוב שגר שמתגייר בזמן הזה צריך להפריש רובע לקינו, ור"ש בן אלעזר אמר שריב"ז ביטל את זה מפני התקלה, ותקנה ה' לרב פפא כרם רבעי שהדין הוא להעלותו לירושלים מהלך יום לכל צד, והתחום הוא אילת בדרום, ועקרבת בצפון, לוד מהמערב, וירדן במזרח, ואמר ר' יוחנן שהסיבה היא ששטרו את ירושלים בפירות, ולר"א היה כרם רבעי בצד כפר טבי ורצה להפקידו לעניים לפטור מרבעי, ואמרו תלמידיו שחברין גמול כבר והתירוהו, והבירתי את ריב"ז, ולר"נ בר יצחק התקנה ה' היא לשון של זהירות, שבתחלה קיטן לשון קלו זהירות כפתא אולם מבחוח, ושמתו בפרקמיא והיו עצובים כשאלו הלבין, ואז תיקן ריב"ז שיקשרו אותו חציו בסלע וחציו בין קרניו של שעיר המשתלח, ור"נ בר יצחק לא הסביר כרב פפא שלא מסתבר שלתלמידי ר"א יקראו לריב"ז חברין, ורב פפא סבר שלא ראוי לתלמידים לומר לר"א על רבון, רבן אמר, ורב פפא לא למד כר"נ שבימי ריב"ז לא היה לשון של זהירות, כי הוא חי כ' שנה, מ' שנה עסק בפרקמיא, מ"ו שנה למד, ומ' שנה לימד, ומכל מ' שנה קודם חורבן לא הלבין לשון של זהירות, וריב"ז תיקן תקנות אחר החורבן, א"כ לא תיקן קודם מ' שנה לחורבן, ויש לומר שבמ' שנה שלמד לפני רבו אמר דבר והסכים לו רבו וקבעו בשמו.

דף לב משנה לר' יוחנן בן נורי סדר הברכות בר"ה אבות גבורות וכולל מלכיות בקדושת ה' ולא תוקע ותוקע בקדושת היום, ואמר זכרונות ותוקע, ואומר שופרות ותוקע, ומסיים בעבודה והודאה וברכת כהנים, ור"ע אמר שאם לא תוקע למלכיות למה מזכרים, אלא אמר אבות גבורות וקדושת ה' וכולל מלכיות עם קדושת היום ותוקע, ואמר זכרונות ותוקע, ואמר שופרות ותוקע, ומסיים בעבודה והודאה וברכת כהנים. **גמרא** לכאורה מדוע טען ר"ע למה הוא מזכיר את התורה אמרה להזכיר, ויש לומר שר"ע טען שיאמר רק ט' פסוקים כיוון שמלכיות השנה שלא תוקעים.

ברכת אבות לומדים מהבו לה' בני אלים, וגבורות מהבו לה' כבוד ועזו, קדושות לומדים מהבו לה' כבוד שמו השתחוו לה' בהדרת קדש, ור"א אומר שאומרים מלכיות זכרונות ושופרות

ההפסוק שבתון זכרון תרועה מקרא קודש, שבתון זה קדושת היום, וזכרון זה זכרונות, תרועה זה שפורות, מקרא קדש, קדשוהו בעשיית מלאכה, ור"ע אמר שלא כתוב שבתון שבות שהפסוק פותח בו, אלא משבתון לומדים שיקדשוהו בעשיית מלאכה, וזכרון זה זכרונות, תרועה זה שפורות, מקרא קדש זה קדושת היום ומלכויות לומדים כדברי רבי שכתוב אני ה' אלוקים זה מלכות, ור"י יוסי בר יהודה אומר שלומדים מזהויה לכס לזכרון לפני אלוקים, וכתוב אני ה' אלוקים ללמד שכל מקום שאומרים זכרונות אומרים עמם מלכויות, ולרבי קדושת היום אומרים עם המלכויות, שכל מועד אומרים קדושת היום בברכה רביעית, ולרשב"ג אומרה עם הזכרונות כמו שבכל מועד אומרים קדושת היום באמצע, ופעם כשקראו ב"ד את עשרת השבועות, ור"י יוחנן בן ברוקא ירד לתיבה ועשה כר"י הגלילי בן נורי, ואמר לו רשב"ג שאת עשרת שבועות, ובימי השני ירד ר"י חנינא בן ר' יוסי הגלילי ועשה כר"י, ואמר רשב"ג שכן עשו ביבנה, ואמנם ר"ע סבר שאומרים מלכויות עם קדושת ה', ורשב"ג אמר שאומרים אותה בכרחה אמצעית, יש לומר שרשב"ג אמר שכן עשו לענין תקיעה במלכויות, **לכאורה** כתוב שביום השני ירד ר' חנינא א"כ יוצא שיעיבור את אלול ור"י חנינא בר כהנא אמר שמימות עזרא לא עיבור את אלול, רב חסדא מבאר ששני הכוונה לשנה הבאה.

משנה אין אומרים פחות מ' פסוקים מלכויות ו' של זכרונות ו' של שפורות, ולר"י יוחנן בן נורי מספיק שאומר ג' ג' מכולם **גמרא** ר' לוי אומר שלומדים ' פסוקי מלכויות כנגד ' הלוליים שאמר דוד בתהילים ואמנם יש הרבה הלוליים, אך הכוונה לי' הלוליים בפרק הללוהו בתקע שופר, ולרבי יוסף ד' כנגד ' דיברות שנאמרו למשה, ולר"י יוחנן כנגד ' מאמרות של בריאת העולם, ואמנם יש ט' ויאמר, אך יש לומר שהמילה בראשית גם נחשבת מאמר, שכתוב בברייתא ה' שבעים נעשו.

הספקו פסוקי ו' יוחנן בן נורי אם כוונתו שיאמר ג' פסוקים מתורה וג' מנביאים וג' מכתובים ונתלקו בשמחה אחד, או שמספיק א' מתורה וא' מנביאים וא' מכתובים, ויש להוכיח מהברייתא שלא פותחים מ' מלכויות ' זכרונות ו' שפורות ואם אמר ד' מכולם יצא כנגד ' רקיעים, ולר"י יוחנן בן נורי לא יפחות מז' ואם אמר ג' מכולם יצא, כנגד תורה נביאים ומכתובים, או כנגד כהנים לויים וישראלים, ושמואל אמר שהלכה כר"י יוחנן בן נורי.

משנה לא מזכירים פסוקים של פורענות, מתחיל בתורה ומשלים מנביא ולר"י יוסי אם השלים בתורה יצא. **עמוד ב גמרא** פורענות של מלכויות, כגון חי אני נאום ה' אם לא ביד חזקה ויבורע נטויה וכוונתו שפוכה אמלך עליכם, ואף שר"ג אמר שהלואי שה' יכעס ככעס הזה ויפדה אתנו אך כיון שזה נאמר ככעס אין להזכיר כעס ברה"ה, זכרון של פורענות כגון ויזכור כי בשר המה, שופר כגון תקעו שופר בבבנה.

יכול לומר פורענות של עובדי כוכבים, מלכות כגון ה' מלך ירגוז עמם, וכן ה' מלך עולם ועד אבדו גוים מארצו, וזכרון כגון זכור ה' לפני אדום, שופר כגון ה' אלוקים בשופר יתקע והלך כבערות הימן וכתוב ה' צבקות יגן עליהם,

לא מזכירים זכרון של יחיד אפילו של טובה, כגון זכרני ה' ברצון עמך או זכרה לי אלוקי לטובה, לר"י יוסי פקדונות הם כזכרונות, כגון וחי' פקד את שרה וכן פקד פקדתי אתכם, ולר"י יהודה אינם כזכרונות, ולכאורה פקדון של שרה הוא של יחיד וגם לר"י יוסי לא יחשב, ויש לומר שיש כיוון שבאור רבים ממנה זו נחשב כזכרון של רבים.

הפסוק שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד ה' עזוז וגבור ויהא גבור מלחמה, וכן הפסוק שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבקות הוא מלך הכבוד סלה, לר"י יוסי הפסוק הראשון נחשב ב' מלכויות והשני ג' מלכויות, ולר"י יהודה הראשון א' והשני ב' שמי הוא זה אינו נחשב.

לר"י יוסי הפסוק זמרו אלוקים זמרו זמרו למלכינו זמרו כי מלך כך הארץ אלוקים, נחשב ב' מלכויות, ולר"י יהודה אחד, ולכ"ע הפסוק מלך אלוקים על גוים אלוקים ישב על סאס קדשו נחשב לאחד. לר"י יוסי פסוק של זכרון שיש תרועה עמו אומר עם הזכרונות ועם השפורות, כגון שבתון זכרון תרועה מקרא קדש, ולר"י יהודה אומרו רק עם הזכרונות, וכן מלכות עם תרועה כגון ה' אלוקי עמו ותורעת מלך בו, לר"י יוסי אומר עם המלכויות ועם השפורות ולר"י יהודה רק עם המלכויות, לר"י יוסי תרועה שמוזכרת לבדה אומר עם השפורות, ולר"י יהודה לא אומרה.

המשנה אומרת שלר"י יוסי אם השלים בתורה יצא, ומשמע שלכתחילה לא יסיים בתורה אך ישנה ברייתא שהמשלים בתורה היה זה משובח, ויש לבאר במשנה משלים בתורה, אך השלים משמע רק בדיעבד, וצריך לומר שחסר במשנה וכתוב מתחיל בתורה ומסיים מנביא, ולר"י יוסי משלים בתורה ואם השלים מנביא יצא, וכן אמר ר"י א"ב בר"י יוסי שותיקין היו משלמים בתורה. **לכאורה** בתורה יש פסוקים רבים של זכרונות ושפורות, אך מלכויות יש רק ג' ה' אלוקי עמו ותורעת מלך בו, וכן ויהי בישורון מלך, וכן ה' ימלך לעולם ועד, וצריך ל', יש לומר כדברי הברייתא שלר"י יוסי מוטי שמע ישראל למלכויות, ולר"י יהודה אינו מלכות, וכן וידעת היום והשבת אל בלבי כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו לר"י יוסי הוא מלכות ולר"י יהודה לא יצא אלא הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו לר"י יוסי הוא מלכות ולר"י יהודה אינו מלכות.

משנה העובר לפני התיבה השני תוקע ולא הראשון וביום של הלל, הראשון קורא. **גמרא** אם נאמר שהשני תוקע שאז יש רוב עם הדרת מלך א"כ גם הלל יקרא השני, אלא הלל אומר הראשון משום זרוים, א"כ גם תקיעת שופר יעשו שרשון, ור"י יוחנן אומר שזה אחר גזית המלכות.

במשנה כתוב שבשעת הלל הראשון קורא ומשמע שבר"ה אין הלל, ור"י אבהו אומר שמלאכי השרת אמרו להקב"ה מדוע לא אומרים שירה ברה"ה ויהי"כ, אמר להם יתכן שמלך יושב על סאס דין וספרי חיים פותחים לפניו וישראל יאמרו שירה.

משנה לא מעבידים את התחום להבאת שופר ולא מפקחים עליו את הגל ולא עולים עבורו באילן ולא רוכבים על בהמה ולא שטים על המים ולא חותכים אותו אפילו בחיתוך שהוא רק שבות, ולא בחיתוך לא איסור לאו, אך יכול לתת בתוכו מים או יין, ולא מעכבים תינוקות מלתקוע אך מתעסקים עמם עד שלמדו, ומתעסק לא יצא וכן השומע ממתעסק לא יצא. **גמרא** הבאת שופר לא דוחה יו"ט, כי שופר הוא עשה ואינו דוחה יו"ט שהוא עשה ולא תעשה.

המשנה אומרת שלא עוברים עבורו איסור דרבנן ומסיימת באיסור דאורייתא, ולכאורה זה ק"ו, ויש לומר שהמשנה נקטה בדרך של זו ואין צריך לומר זו.

דף לג חיתוך של שבות הוא במגל, ובכסף הוא איסור לאו, ולכאורה הוא ק"ו שאם אסור שבות ק"ו לאו, ויש לומר שנקטו בדרך של זו וא"צ לומר זו.

המשנה אומרת שנתון לתוכו מים או יין, ומשמע שלא יתן בו מי רגלים כדעת אבא שאול שמונת צפחחו במים או יין ולא במי רגלים מפני הכבוד.

לא מעכבים התינוקות, ומשמע שנשים מעכבים, ויש ברייתא שלא מעכבים קטנים ולא נשים, ואומר אביי שזה מחלוקת ר' יהודה ור"י יוסי ור"ש, שכתוב דבר אל בני ישראל ולר"י יהודה בני ישראל יושבים ולא בנות ישראל ולר"י יוסי ור"ש נשים סומכות רשות.

ר"א אומר שמתעסקים עם תינוקות שילמדו אין בשבת, וכן כתוב בברייתא שמתעסקים עמם עד שלמדו אפילו בשבת ולא מעכבים אותם מלתקוע בשבת וק"ו ביו"ט, ולכאורה ברישא יש לדייק שמתעסקים עמם והיינו שאומרים להם תיקעו, והברייתא מסיימת שלא מעכבים משמע שלא אומרים להם לתקוע לכתחילה, **עמוד ב** ויש לומר שבהגיע לחינוך אומרים תקעו ובלא הגיע לחינוך לא מעכבים.

מתעסק לא יצא ומשמע שתוקע לשיר יצא וזה ראייה לרבה שתוקע לשיר יצא, ויש לדחות שיתכן שתוקע לשיר כלול במתעסק.

שומע ממתעסק לא יצא, ויש לדייק שהשומע ממשיע לעצמו יצא, ולכאורה קשה לר"י זירא שאמר למשרתו שיכוון כשהוא תוקע לו, ויש לדחות שכתבו כסיפא מתעסק אגב הרישא.

משנה סדר התקיעות ג' של ג' ג', שיעור תקיעה כג' תרועה, תרועה כג' יבבות אם תקע בראשונה ובשניה משך כב' נחשב לו אחד, מי שברך ברכות ואח"כ הגיע לידו שופר תוקע ומריע ותוקע ג' פעמים, וכמו שש"ץ חייב כך כל יחיד ויחיד חייב, ולר"ג הש"ץ מוציא הרבים ידי חובתם. **גמרא** יש ברייתא ששיעור תקיעה כתרועה, ואביי מבאר שהתנא של המשנה מחשיבה את התקיעות ואת התרועות של כל הבבות, והתנא של הברייתא מנה רק תקיעות ותרועות את שכל אחת.

יש ברייתא ששיעור תרועה כג' שברים, ואומר אביי שזה לא כהתנא במשנה, וזה תלוי בפסוק יום תרועה יהיה לכם, והתרגום הוא יום יבבא, וכתוב בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא ונתלקו אם יבבה הוא כנתיבה או כילהל.

מנין שותקים בשופר שכתוב והעברת שופר תרועה, וזה נאמר ביובל, ור"ה לומדים מהפסוק החדש השביעי ובא ללמד שכל תקיעות של החדש השביעי יהיו שוות, ולומדים פשוטה לפנייה שכתוב והעברת שופר תרועה, ופשוטה לאחריה לומדים מתעבירו שופר ור"ה לומדים מהפסוק החדש השביעי,

דף לד ובא לומר שכל תרועות של חדש שביעי שוות, ולומדים של ג' ג' שכתוב והעברת שופר תרועה, שבתון זכרון תרועה, יום תרועה יהיה לכם, ולומדים לתת ביובל ובר"ה את כולם, שכתוב שביעי שביעי ללמוד גזירה שווה, א"כ יש כאן ג' שהן ט' ושיעור תקיעה תרועה ושיעור תרועה כג' שברים, ולכאורה קשה שהברייתא לומדת בתחילה מהיקש ומסיימת בגזירה שווה, ויש לפרש שהברייתא אומרת שלולא הגזירה שווה היינו לומדים בהיקש, ורבינא שיש גזרה שווה אין צורך ללמוד מהיקש, ויש ברייתא שלומדת מהתקיעות במדבר שכתוב ותקעתם תרועה, שהתקיעה לבדה והתרועה לבדה, ואין לומר ששיניהם הם אחד שהרי כתוב בהמשך ובקהילת לא הקהל תתקע ולא תרועו, ולומדים פשוטה לפנייה שכתוב תקעתם תרועה, ופשוטה לאחריה לומדים מהפסוק תרועה תיקעו, ור"י ישמעאל בן ר' יוחנן בן ברוקא אומר שאין צורך ללמוד משם אלא מהפסוק ותקעתם תרועה שנית, ובא לומר שכל מקום שנאמר תרועה יש תקיעה אחריה, ולומדים ר"ה בגזירה שווה תרועה תרועה, ונאמר ג' תרועות ברה"ה, שבתון זכרון תרועה, יום תרועה, והעברת שופר תרועה, ולכל אחת ב' תקיעות א"כ יש ג' תרועות ו' תקיעות, יום תרועה מן התורה ואחת מדברי סופרים, שבתון זכרון תרועה והעברת שופר תרועה הם מהתורה ויום תרועה יהיה לכם בא לתלמודו ללמוד גזירה שווה, ולר"י יוחנן, אחת מהתורה וב' מדברי סופרים והעברת שופר תרועה הוא מהתורה שבתון זכרון תרועה ויום תרועה, בא לתלמודו, שמים תרועה מעמטעם לילה, ולתנא הראשון לומדים למעט לילה מבינים הכיפורים, ומה שאלו לומדים משם שיש פשוטה לפנייה ולאחריה שמוהעברת לומדים כדברי רב מתנה שלוקחים אותו דרך העברתו, ומתעבירו לא לומדים שיתכן שיעבירו רק ביד, ור"י יוחנן לומר את דינו של רב מתנה ממה שהתורה שיעתה בלשון תעבירו, ושלא מעבירים ביד הוא לומר עברה עברה ממה, שכתוב כאן והעברת, ובמשה כתוב ויצו משה ורבינא קול במחנה, ושם היה בקול וכן כאן הוא תרועה, ולתנא שלומד ממדבר אין ללמוד שגם כאן יהיה חצוצרות שלומדים מהפסוק תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגיגו, והחג שהחדש מתחשב בו הוא ר"ה, והפסוק אומר שופר.

ר' אבהו תיקן בקיסרי שיתקעו תקיעה ג' שברים ותרועה ותקיעה, ולכאורה ממה נפשך אם תרועה הוא לילה יעשה תקיעה תרועה ותקיעה ואם הוא גניחה יעשה תקיעה ג' שברים ותקיעה, ויש לומר שהוא הסתפק בתרועה אם היא גניחה או לילה, ורב עזריא שואל שאם זה לילה א"כ הג' שברים מספיק בין התקיעה לתרועה, ויש לומר שעושה א"כ תקיעה תרועה תקיעה, ורבינא שואל שאולי זה גניחה ור"י יוסי השברים לתקיעה, וצריך לומר שתוקע אח"כ תקיעה שברים תקיעה, אך לפ"ז מספיק תר"ת ותש"ת שעשה גם גניחה וגם לילה, ויש לומר שהוא הסתפק במה תרועה היא גניחה לילה, ואין לומר שיעשה גם להיפך תקיעה תרועה ג' שברים ותקיעה, כי מן הסתם שיקרא דבר רע קודם גניחה ואח"כ מלילים.

עמוד ב ר' יוחנן אומר שאם שמע ט' תקיעות בט' שעות ביום יצא, וכן אומרת הברייתא והיא מוסיפה שאם שמע מט' בני אדם יחד לא יצא, ואם שמע תקיעה מזה תרועה מזה יצא, ואף בסיווגין ואפילו כל יום, ולכאורה קשה ממה שר"י יוחנן אמר בשם ר"ש בן יהוצק שבהלל ומגילה אם היה לגמור כולה לא יצא, ויש לומר שהוא עצמו חלק על ר"ש בן יהוצק, ולכאורה יש להוכיח שגם הוא סבר כך, שר"י אבהו הלך אחריו וקרא קרי' ושחק שבהגיע למבואות מטונפות, ואחר שעברו שאל את ר' יוחנן אם יסיים, אמר לו ר' יוחנן שאם הוא שהה כדי לגמור את כולה יחזור שוב, וצריך לומר שר"י יוחנן אמר שהוא עצמו סובר שא"צ לחזור בהפסק, אך שישטק שצריך לחזור אם שהיה לגמור את כולה תחזור.

תקיעות ברכות של תענית לא מעכבות זו את זו, אך של ר"ה ור"ה מעכבות זו את זו ומבאר רבה שאמר הקב"ה שיאמרו מלכויות כדי שתמלכוני עליכם, וכן זכרונות שיעלה זכרונכם לפני לטובה, ובמה שופר.

במשנה כתוב שנתון לתקוע אחר הברכות ומשמע שלכתחילה יקע על סדר הברכות, רב פפא בר שמואל כשהתפלל אמר למשרתו שכשיסימן לו יתקע, ורבא סובר שרק חבר עיר נאמר תקיעות על סדר ברכות, וכן כתוב בברייתא ששומע התקיעות על הסדר ובסדר הברכות ודוקא חבר עיר אך לא חבר עיר ישמע אותם כסדר, אך לא בסדר ברכות, יחיד שלא תקע חברו תוקע לו אך יחיד שלא יתקע בירך לא יתקע עבורו, ויש מצוה בברכות יותר מהברכות שאם יש עיירות ובאות תוקעים ובשניה מברכים ילך למקום שתוקעים ולא למקום שמברכים, ולכאורה זה פשיטא שהיו הברכות הם רק מדרבנן, ויש לומר שדין שילך למקום שהוא רק מסתפק שיהיה שם תקיעות.

ר"ג סבר שש"ץ מוציא ואמרו לו לדברין למה ציבור מתפללים, אמר ר"ג כדי שהש"ץ יסדר תפלתו, אמר ר"ג לדבריהם מדוע יורד לפני התיבה אמרו לו כדי להוציא את שאינו בקי, אמר להם כמו שמוציא את שאינו בקי כך מוציא את הבקי, רבה בר רב הנה אמר בשם ר' יוחנן שחכמים הודו לר"ג, ולרב הם חולקים עדיין, ורב חייב בר רבה בר נחמני אמר שמועה זו לפני רב דימי בר חנינא, והוא אמר לו שרב שחם עדיין חולקים, ולכאורה ר' תנא ציפורה אמר בשם ר' יוחנן שהלכה כר"ג וא"כ מוכח שהם חולקים,

דף לה כשעלה ר' אבא מהים פירש את דברי ר' יוחנן שבברכות של ר"ה ויהי"כ חכמים הודו לר"ג, אך הם חלקו עליו בכל השנה, אך ר' חנה אמר שר"י יוחנן אמר שהלכה כר"ג בברכות של ר"ה ויהי"כ, ור"ב בר יצחק אמר שר"מ הודו לר"ג אך חכמים הודו לחלק שחלקו בברכות של ר"מ סבר שבברכות של ר"ה ויהי"כ ש"ץ מוציא, ולחכמים כמו שש"ץ חייב כך כל יחיד חייב, ולכאורה אם נאמר שבר"ה ויהי"כ ש"ץ יוציא כיוון שברובים הפסוקים, והיו רב הנאטל אמר בשם רב שאמר ובתורתך כתוב לאמר אינו צריך יותר, ויש לומר שהברכות ארוכות ומטונפות.

בתחילה הבניו בדברי רב חננאל שרק ביחיד יוצא וציבור לא, אך ריב"ל אמר שבין יחיד בין ציבור אם אמר ובתורתך כתוב לאמר יצא.

ר"א אומר שאלוים יסדר תפלתו קודם תפלה ור"י אבא אמר שמסתבר דברי ר"א בר"ה ויהי"כ ושאר מועדים, אך בשאר אחר ש"מ הודו לר"ג אך חכמים הודו לחלק שחלקו בברכות של ר"מ שהתפלל, בגלל שהתפלל אחת לל' יום שהיה חוזר על תלמודו, וא"כ זה דומה למועדים.

רב אחא בר עזריא אומר בשם ר"ש חסידא, שר"ג פטר אפילו עם שבשדות, ולכאורה משמע שק"ו אלו שכתא ואינם שומעים, ולכאורה רק עם שבשדות פטורים שהם אנוסים ולא אלו שכאן ואינם שומעים כמו שאמר אבא בר בנימין בר חייא שעם שאחרי כהנים אינם בכלל ברכתם, אלא רבין אמר בשם ר' יעקב בר אידי בשם ר"ש חסידא שר"ג פטר רק עם שבשדות כיון שהם אנוסים במלאכתם אך לא פטר את מי שיעיר.